

Správa o činnosti hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky za rok 2022

Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky v rozsahu svojej pôsobnosti plnil záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv so susednými štátmi, ako aj z nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 68/2022 o hraničných splnomocnencoch a o zmene nariadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 9/2022 o zahraničných služobných cestách a prijatiach zahraničných delegácií a Štatútu hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky schváleného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 427 zo 4. septembra 2019 v znení zmeny schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 287 z 26. mája 2021.

Aktivity hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky, hraničných splnomocnencov, ich zástupcov a pomocníkov, vrátane jeho zahraničných partnerov smerovali k dodržiavaniu bezpečnostných záruk a poriadku na vnútorných hraniciach, ako aj ku kontrole vonkajších hraníc Slovenskej republiky. Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky prijímal opatrenia na riešenie vzniknutých problémov a koordinoval činnosť hraničných splnomocnencov. Spolupráca hranično-splnomocneneckého aparátu zmluvných strán prebiehala v súlade s bilaterálnymi a multilaterálnymi zmluvami. Aktívne prebiehala aj spolupráca operatívno-pátracích orgánov v boji proti nelegálnej migrácii, obchodovaniu s ľuďmi, falšovaniu dokladov, ako aj oblasť výmeny informácií. Na vonkajšej hranici Slovenskej republiky s Ukrajinou bola spolupráca poznačená vojnovým konfliktom, ktorý začal 24. februára 2022. Spolupráca sa naďalej zameriavala najmä na oblasť boja proti nelegálnej migrácii a pašovaniu tovarov.

Na základe uskutočnených rokovaní, výmeny informácií a činnosti hranično-splnomocneneckého aparátu hodnotíme spoluprácu s jednotlivými krajinami nasledovne:

Ukrajina

Právnym základom rokovaní hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Ukrajiny je článok 10 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou o režime na slovensko-ukrajinských štátnych hraniciach, spolupráci a vzájomnej pomoci v hraničných otázkach, podpísanej 14. októbra 1993 v Bratislave a platnej od 2. decembra 1994.

Rokovanie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Ukrajiny sa malo v roku 2022 uskutočniť na území Slovenskej republiky v mesiaci október. Vzhľadom na situáciu na Ukrajine súvisiacu s vojnovým konfliktom sa rokovanie na základe oznámenia ukrajinskej strany neuskutočnilo. Spolupráca medzi oboma hlavnými hraničnými splnomocnencami prebiehala formou osobných listov.

V súvislosti s vyhlásením vojnového stavu na Ukrajine bol spracovaný list hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky plk. Mgr. Guckého hlavnému hraničnému splnomocnencovi Ukrajiny gen. maj. Deinekovi s vyjadrením podpory Ukrajine a jej občanom. V liste boli poskytnuté informácie týkajúce sa umožnenia vstupu príslušníkov tretích krajín na územie Slovenskej republiky cez slovensko-ukrajinskú štátnu hranicu, aj keď nespĺňali podmienky vstupu uvedené v čl. 6 ods. 1 Kódexu schengenských hraníc, ako aj umožnenie vstupu pre peších pasažierov.

S cieľom zabezpečenia bezproblémového plnenia úloh na hraničných priechodoch boli spracované listy hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky súvisiace:

- s prevádzkovou dobou a časovým vybavovaním nákladnej dopravy Vyšné Nemecké – Užhorod;

- s vybavovacím procesom osôb na hraničných priechodoch na spoločnej štátnej hranici po vstupe do Slovenskej republiky a s výnimkami z povinnej karantény v súvislosti so situáciou na Ukrajine;
- so zmenou prevádzkových hodín na hraničnom priechode Veľké Slemence – Mali Selmenci;
- s vybavovacím procesom na hraničných priechodoch na spoločnej štátnej hranici a predĺženej čakacej dobe, ktorá vznikla v súvislosti s dovozom vozidiel na Ukrajinu;
- s výkonom spoločných hliadok na spoločnom úseku štátnej hranice a k otázke navracania ukrajinských mužov 18 až 60 rokov, ktorých sa týkala mobilizačná povinnosť;
- s obnovením pôvodnej prevádzky na hraničnom priechode Vyšné Nemecké – Užhorod s dopadom pre peších cestujúcich;
- s poskytovaním štatistických údajov týkajúcich sa počtu maloletých/detí – občanov Ukrajiny, ktoré prekročili spoločnú štátnu hranicu v roku 2022.

V roku 2022 bol vypracovaný a vzájomne sripomienkovaný Plán rozvoja spolupráce medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou zastúpenou úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a Správou Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny na roky 2023 – 2024, ktorý bol po záverečnej úprave zaslaný v decembri 2022 predsedovi Štátnej pohraničnej služby Ukrajiny diplomatickou cestou k podpisu.

Hlavnými hrozbami na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici predstavujú riziká súvisiace s eskalovaním vojnového konfliktu na Ukrajine, ktorý je jedným z hlavných príčin organizovanej nelegálnej migrácie občanov tretích krajín ako aj pašovanie tovaru, najmä tabakových výrobkov, a to ako na „zelenom“ úseku štátnej hranice tak aj na hraničných priechodoch. V rámci hranično-splnomocneneckej spolupráce je v pravidelných intervaloch zabezpečená výmena informácií nevyhnutných na zabezpečenie bezpečnosti na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici, ako aj implementácia a dodržiavanie Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ukrajinou o readmisii osôb.

Od vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine bol zo strany operatívnych orgánov Slovenskej republiky realizovaný zvýšený výkon operatívno-pátracej činnosti na hraničných priechodoch s Ukrajinou, ktorý bol zameraný predovšetkým na získavanie poznatkov a informácií smerujúcich k odhaleniu trestnej činnosti súvisiacej s obchodovaním s ľuďmi (utekajúce ukrajinské ženy a deti) ako aj na nelegálnu a legálnu migráciu predovšetkým mužov z Ukrajiny. Na základe zvýšeného výkonu operatívno-pátracej činnosti boli získané aj informácie, ktoré boli poskytnuté ukrajinskej polícii a napomohli pri odhalení korupčného správania ukrajinských príslušníkov polície, ktorí za finančnú odmenu nezadávali do systému cestovné doklady občanov Ukrajiny, ktorí podliehali mobilizácii a tým im umožnili odísť z Ukrajiny aj napriek zákazu.

Ďalšie rokovanie hlavných hraničných splnomocnencov by sa v roku 2023 malo uskutočniť na území Ukrajiny. Samotná realizácia stretnutia však závisí od vývoja bezpečnostnej situácie na Ukrajine.

Česká republika

Právnym základom každoročného zasadnutia hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Českej republiky je článok 5 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Českou republikou o úprave režimu a spolupráci na spoločných štátnych hraniciach, podpísanej 29. októbra 1992 v Prahe a platnej od 3. mája 1993.

Dňa 7. decembra 2022 sa uskutočnilo v Topoľčiankach 28. riadne zasadnutie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Českej republiky. Stretnutia sa zúčastnili za slovenskú stranu hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky plk. Mgr. Robert

Gucký, riaditeľ úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a za českú stranu hlavný hraničný splnomocnenec Českej republiky brig. gen. Mgr. Milan Majer, riaditeľ Služby cudzineckej polície Českej republiky. Hlavní hraniční splnomocnenci Slovenskej republiky a Českej republiky kladne vyhodnotili činnosť a výsledky spolupráce služieb v rámci hranično-splnomocneneckého aparátu. Ocenili, že v roku 2022 došlo k obnoveniu osobných stretnutí hraničných splnomocnencov, keďže v predchádzajúcom roku, s výnimkou stretnutia hlavných hraničných splnomocnencov v novembri 2021, prebiehala komunikácia písomnou a elektronickou formou.

Hlavní hraniční splnomocnenci sa vzájomne informovali o stave a vývoji bezpečnostnej situácie na slovensko-českej štátnej hranici, analyzovali stav jej ochrany a vymenili si informácie o otázkach a opatreniach vedúcich k zabráneniu páchania protiprávnej činnosti. Konštatovali, že činnosť aparátu bola zásadným spôsobom ovplyvnená vysokým nárastom sekundárnej nelegálnej migrácie zo západobalkánskej trasy. Napriek tomu cezhraničná spolupráca a výmena informácií prebiehala medzi príslušnými orgánmi oboch strán intenzívne na dennej báze a na všetkých úrovniach riadenia.

Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky informoval českú stranu o vysokom náraste sekundárnej nelegálnej migrácie na území Slovenskej republiky. Od januára do novembra 2022 dosiahla nelegálna migrácia o 602 % vyššiu úroveň ako v rovnakom období roku 2021 (nárast z 1413 na 9958). Najväčší podiel na počte zadržaných cudzincov v rámci celkovej nelegálnej migrácie tvoria najmä prípady tranzitnej migrácie zo západného Balkánu. Ide o počty, ktoré výrazne presahujú stav sekundárnej tranzitnej migrácie počas tzv. migračnej krízy v roku 2015. Zdôraznil predpoklad, že celková nelegálna migrácia bude v nasledujúcich mesiacoch ďalej na vzostupe vzhľadom k vysokej úrovni sekundárnej tranzitnej migrácie a pôsobení viacerých faktorov, ako je snaha migrantov opustiť krajiny pôvodu migrantov, resp. tranzitné krajiny, kde je zlá bezpečnostná, ekonomická alebo environmentálna situácia a z toho plynúca zvýšená aktivita prevádzачských sietí, spolu so stále pretrvávajúcimi pull faktormi v členských štátoch Európskej únie, najmä ekonomické aspekty v krajinách západnej Európy. Slovenská republika, v snahe znížiť tlak nelegálnej migrácie, po dohode s maďarskou stranou, zvýšila počty spoločných hliadok na maďarskom území na hlavných dopravných ťahoch, ako aj vo vlakoch a na železničných staniciach. Vyslala 39 príslušníkov Policajného zboru do spoločných hliadok na maďarské územie a ďalších 30 príslušníkov Policajného zboru do operácie Frontexu v krajinách západného Balkánu. Taktiež boli prijaté opatrenia na vnútorných hraniciach s Rakúskom, kde v spolupráci s príslušníkmi rakúskej polície boli vykonávané kontroly na hlavnej železničnej stanici v Bratislave a vo vlakoch smerujúcich z tejto stanice na územie Rakúska.

Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky zdôraznil, že zavádzanie kontrol na vnútorných hraniciach nepovažuje za efektívny prístup k riešeniu sekundárnej tranzitnej migrácie. Tento postup neprinesie zníženie tlaku na vonkajšie hranice a vzhľadom na štátne príslušnosti neumožňuje ani efektívne realizovať návraty zadržaných nelegálnych migrantov. Kontroly na vnútorných hraniciach negatívne vplyvajú najmä na vlastných štátnych občanov, predstavujú prekážky pre cezhraničnú osobnú aj nákladnú dopravu, čo má zásadný dopad aj na bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky.

Na stretnutí sa diskutovalo o aktuálnych problémoch spojených s implementáciou Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o odovzdávaní a prijímaní osôb na spoločnej štátnej hranici podpísanej v Bratislave 2. júla 2002 a protokolu na jej vykonávanie. Slovenská strana uviedla, že dohoda je založená na zásade vzájomnosti, rešpektujúca právne poriadky štátov oboch zmluvných strán a uznávajúca, že riešenie nelegálnej migrácie osôb je súčasťou celkového úsilia o európsku spoluprácu. Slovenská strana chápe snahu českej strany znižovať počty nelegálnych migrantov na svojom území prostredníctvom uplatňovania článku 2 odsek 5 readmisnej dohody. Súčasná situácia však vyžaduje širšie

chápanie súvislostí a zohľadnenie ďalších podstatných okolností týkajúcich sa neoprávneného pobytu a pohybu migrantov na našich územiach. Berúc do úvahy štátnu príslušnosť prevažujúcu medzi zadržanými a navracanými migrantmi, ktorými sú v prevažnej miere štátni príslušníci Sýrie a Afganistanu, je na mieste položiť si otázku účelnosti a zákonnosti ich navracania medzi členskými štátmi Európskej únie, keďže ide o nenavrátiteľné osoby do tretej krajiny z dôvodu prekážky vyhostenia vychádzajúcej z medzinárodných dohovorov. Nie je teda naplnená základná podmienka stanovená návratovou smernicou a táto skutočnosť vytvára právnu prekážku prevzatia štátnych príslušníkov tretích krajín podľa článku 2 odsek 5 readmisnej dohody. Slovenská strana zdôraznila, že vzájomným navracaním týchto osôb nielenže dochádza k nerešpektovaniu uznesenia Európskeho parlamentu o zaobchádzaní s občanmi Sýrie, ale tiež k porušovaniu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území. Článok 6 Návratovej smernice síce umožňuje členským štátom využiť readmisné bilaterálne dohody, avšak za podmienky, že dôjde k naplneniu podmienky návratu nelegálneho migranta do tretej krajiny. Česká strana odvázaním príslušníkov tretích krajín do blízkosti hranice so Slovenskou republikou a na územie Slovenskej republiky nerešpektuje rozhodnutia príslušných slovenských orgánov podľa readmisnej dohody, ani vyššie uvedené právne prekážky vykonania readmisie a v mnohých prípadoch dokonca ani nečaká na odpoveď slovenskej strany. Odovzdanie štátnych príslušníkov tretej krajiny na územie Slovenskej republiky bez súhlasu príslušných orgánov slovenskej strany nie je podľa dohody prípustné a ani uvedenie tejto informácie vo vyrozumení o odovzdaní osôb neoprávňuje českú stranu k jednostrannému vráteniu osôb na územie Slovenskej republiky. Slovenská strana odmieta preberať nevyhostiteľných príslušníkov tretích krajín počas trvania uvedených právnych prekážok. Konaním českej strany, ako tomu bolo napríklad aj 29. septembra 2022, dochádza k situáciám, ktoré následne musia slovenské orgány činné v trestnom konaní preverovať ako podozrenia zo spáchania trestného činu. Týmto konaním dochádza k výraznému znižovaniu dôstojnosti a dôveryhodnosti policajných orgánov oboch našich krajín. Slovenská strana si uvedomuje vážnosť situácie v oblasti nelegálnej migrácie, ktorá denne narastá na našich územiach. Nejde tu však o bilaterálny problém vznikajúci v Slovenskej republike alebo v Českej republike. Ide o globálny problém siahajúci dokonca nad rámec Európskej únie. Malo by byť preto našim cieľom hľadať spoločné postupy a riešenia spolu s ostatnými členskými štátmi Európskej únie. V rámci bilaterálnych vzťahov je slovenská strana presvedčená, že by malo dôjsť k revízií platnej dohody o readmisii a jej zosúladeniu s právom Európskej únie.

Po obnovení kontrol na vnútorných hraniciach zo strany Českej republiky a incidente na území Slovenskej republiky dňa 29. septembra 2022 adresoval Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky Hlavnému hraničnému splnomocnencovi Českej republiky štyri osobné listy:

- 30. septembra 2022 vo veci udalosti na štátnej hranici, kedy príslušníci českej polície vstúpili na územie Slovenskej republiky a následne na jej území vyložili zo služobného vozidla 9 neznámych osôb.
- 11. októbra 2022 vo veci porušovania účelu návratovej smernice a nerešpektovania rozhodnutia príslušných orgánov Slovenskej republiky o odložení readmisie z dôvodu právnych prekážok jej vykonania.
- 14. októbra 2022 vo veci pozvania českej strany na rokovanie expertov pre oblasť výkonu readmisii.
- 03. novembra 2022 vo veci zorganizovania expertného prerokovania možnej zmeny readmisnej dohody a protokolu na jej vykonávanie.

Okrem uvedeného zorganizoval Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky dňa 19. októbra 2022 na spoločnom kontaktnom pracovisku Hodonín-Holíč expertné rokovanie

k implementácii Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o odovzdávaní a prijímaní osôb na spoločnej štátnej hranici. Na stretnutí sa experti dohodli, že pristúpia k revízií textu readmisnej a protokolu na jej vykonávanie, pričom česká strana zdôraznila, že záväzok readmisie sa nezmení ani revíziou textu príslušnej dohody. Slovenská strana uviedla, že by sme mali spoločne apelovať na Európsku komisiu, aby prijala jednoznačné stanovisko k riešeniu situácie nelegálneho zotrvania Sýrčanov v členských štátoch Európskej únie. Zároveň sa zhodli, že situáciu je potrebné riešiť posilneným kontroly vonkajších hraníc a zefektívnením návratov prostredníctvom Frontexu. Ďalšie pracovné stretnutie za účasti hlavných hraničných splnomocnencov oboch strán sa uskutočnilo dňa 14. novembra 2022 na spoločnom kontaktnom pracovisku Hodonín-Holíč, kde sa strany dohodli na posilnení spoločných kontrol vo vlakoch smerujúcich z územia Slovenskej republiky na územie Českej republiky, intenzívnej výmene informácií o aktuálnom stave migrácie ako aj predložení návrhu ministrom vnútra na základe, ktorého nebudú na územie Slovenskej republiky readmitovaní štátni občania Sýrie a Afganistanu zadržaní vo vnútrozemí Českej republiky.

Slovenská strana vyzvala českú stranu, ako predsedajúcu krajinu v Rade Európskej únie, k spoločnému postupu, ktorého cieľom je vytvoriť tlak na Európsku komisiu, aby vydala stanovisko k readmisiám nevyhostiteľných nelegálnych migrantov medzi členskými štátmi Európskej únie. Je tiež potrebné spoločne požadovať od agentúry Frontex posilnenie kontrol na vonkajších hraniciach Európskej únie a efektívnejšiu realizáciu návratov z územia Európskej únie.

Hlavný hraničný splnomocnenec Českej republiky uviedol, že slovenská strana podľa názoru českých expertov nedodržiava readmisnú dohodu, pokiaľ odmieta preberať občanov tretích krajín, ktorí na územie Českej republiky vstúpili neoprávnene z územia Slovenskej republiky.

Slovenská strana predtým odmietala preberať nielen nevyhostiteľných migrantov, ale aj cudzincov, ktorých vyhostenie bolo možné. Po uskutočnení dvojstranných rokovaní expertov v oblasti vykonávania readmisných dohôd, začala slovenská strana v niektorých prípadoch preberať občanov tretích krajín, ktorých vyhostenie je možné.

Nadalej však slovenská strana zastáva názor, že nemožno prevziať občanov tretích krajín – Sýria a Afganistan z dôvodu, že nemôže účinne naplniť článok 6 odsek 3 v nadväznosti na článok 6 odsek 1 Návratovej smernice a cudzincov navrátiť do domovskej krajiny.

S týmto názorom však česká strana zásadne nesúhlasí, pretože Návratová smernica výslovne s použitím readmisných dohôd počíta a slovenská strana svoje rozhodnutie odôvodňuje ustanoveniami Návratovej smernice, ktoré sú vytrhnuté z kontextu celého znenia Návratovej smernice. Je potrebné uviesť, že článok 6 odsek 4 Návratovej smernice s odkazom na článok 6 odsek 1 výslovne počíta s cudzincami, ktorých návrat nemožno realizovať a uvádza, že takýmto cudzincom má byť udelené oprávnenie na pobyt. Podľa názoru českej strany nie je možné použiť ustanovenia readmisnej dohody iba s odkazom na niektoré ustanovenia Návratovej smernice, ktoré sú vytrhnuté z kontextu celej právnej úpravy a účelovo takto odôvodňovať nerešpektovanie platnej medzinárodnej zmluvy. Pokiaľ sú naplnené podmienky použitia ustanovení dvojstrannej dohody, potom je potrebné túto dohodu obojstranne dodržiavať a uplatňovať.

Hlavní hraniční splnomocnenci sa dohodli, že navrhnú, aby sa z úrovne Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Českej republiky uskutočnili expertné rokovania s cieľom vyjasniť si národné pozície a následne upraviť readmisnú dohodu tak, aby jasne definovala postupy oboch strán.

Hlavný hraničný splnomocnenec Českej republiky informoval o dopade ukrajinského konfliktu na Českú republiku, ktorý zapríčinil výrazný nárast legálne usídlených štátnych príslušníkov Ukrajiny na území Českej republiky. Podľa štatistických údajov z novembra 2022 bolo občanom Ukrajiny celkovo udelených 462 459 víz a dočasných ochrán. V reakcii na túto náročnú situáciu vznikli hneď na začiatku krízy v jednotlivých krajoch Českej republiky Krajské asistenčné centrá pomoci Ukrajine (KACPU), ktoré okrem iného zabezpečujú predovšetkým

činnosti ako registrácia cudzincov, kontrola dokladov, identifikácia osôb, udeľovanie víz a príslušných dokladov, psychosociálna pomoc, zabezpečenie ubytovania, stravy, zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a doprava do ubytovania. V KACPU pôsobia predovšetkým pracovníci cudzineckej polície, Odboru azylovej a migračnej politiky Ministerstva vnútra Českej republiky, zdravotnej poisťovne, Červeného kríža, Hasičského zboru a Úradu práce.

V dňoch 23. - 25. augusta 2022 sa na spoločnej štátnej hranici Českej republiky a Slovenskej republiky vykonalo cvičenie pod názvom „MORAVA“, za účasti Polície Českej republiky, Armády ČR a Colnej správy ČR. Cvičenie bolo uskutočnené s cieľom overenia pripravenosti na plnenie úloh na úseku zaistenia vnútorného poriadku, bezpečnosti a ochrany hraníc v prípade znovuzavedenia kontroly na vnútorných hraniciach. Cvičenie úspešne splnilo všetky stanovené ciele.

Hlavný hraničný splnomocnenec Českej republiky informoval, že Polícia Českej republiky v rámci pomoci štátom vystaveným zásadným migračným tlakom vysielala príslušníkov Policajného zboru do kontingentov realizovaných na základe bilaterálnych zmlúv (Severné Macedónsko, Slovensko, Maďarsko) aj do operácií agentúry Frontex.

V oblasti boja proti prevádzkačstvu vyzdvihla slovenská strana aktívnu výmenu operatívnych informácií medzi príslušnými orgánmi Slovenskej republiky a Českej republiky ako aj Maďarska, ktorá výrazne prispela k zvýšeniu počtu záchytov prevádzaných nelegálnych migrantov. Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky uviedol, že očakáva pozitívne výsledky aj od fungovania spoločného vyšetrovacieho tímu „NARA“, ktorého súčasťou je okrem Slovenska aj Česká republika a Maďarsko.

Strany pozitívne hodnotili spoluprácu príslušných orgánov pri riešení prípadov cezhraničnej kriminality. Spolupráca spočívala najmä vo výmene operatívnych informácií pri odhaľovaní a dokumentovaní majetkovej trestnej činnosti a drogovej trestnej činnosti a zisťovaní jej páchatel'ov. Rovnako naďalej prebieha bilaterálna spolupráca v rámci činnosti „kriminalistického mikrotímu SR-ČR“. Jej prínosom je najmä priama neformálna ad hoc výmena operatívnych informácií najmä pri odhaľovaní majetkovej trestnej činnosti a zisťovaní jej páchatel'ov, pretože k páchaniu majetkovej trestnej činnosti dochádza často v prihraničných oblastiach. Potvrdili záujem pokračovať v nadviazanej dlhoročnej, pre obe strany prínosnej spolupráci a realizovať aktivity so zameraním na vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru, ktorí vykonávajú spoločný výkon služby v prihraničných oblastiach s prenesením získaných poznatkov aj do praktickej roviny napr. formou spoločných nácvikov. Strany zdôraznili potrebu obnoviť formálne stretnutia „kriminalistického mikrotímu SR-ČR“, ktoré sa pravidelne konali v období pred pandémiou, pretože na oboch stranách prišlo medzičasom k personálnym zmenám. Vzhľadom na charakter spolupráce je potrebné zachovať úzke osobné kontakty, ktoré zásadným spôsobom ovplyvňujú efektivitu, kvalitu, rýchlosť a účinnosť samotnej spolupráce.

Strany potvrdili, že významným prvkom v oblasti policajnej spolupráce, vrátane oblasti readmisie, je aj naďalej spoločné kontaktné pracovisko Hodonín – Holíč, ktorého činnosť je vysoko hodnotená oboma stranami. Ako pozitívum v rámci činnosti spoločného kontaktného pracoviska hodnotili spustenie prevádzky zariadenia určeného k prepojeniu hlasovej komunikácie medzi rádiovým systémom používaným políciou Českej republiky (PEGAS) a rádiovým systémom používaným Policajným zborom (SITNO). Toto prepojenie môžu operačné strediská oboch štátov využívať najmä napr. pri cezhraničnom prenasledovaní, vysoko rizikových incidentoch v blízkosti štátnej hranice, pátracích akciách, spoločných cvičeniach a iné. Taktiež pozitívne hodnotili realizáciu národného projektu (SK 2017 ISF SC5/NC2/A2/P2), ktorej cieľom je modernizácia a obmena hardvérového a technického vybavenia národnej ústredne SIRENE, INTERPOL a spoločných kontaktných pracovísk a centier policajnej a colnej spolupráce.

Strany pozitívne hodnotili obnovenie spoločných hliadok od 1. júna 2022. Spoločné hliadky majú nezanedbateľný význam pri zabezpečovaní verejného poriadku v blízkosti hraníc,

sú efektívnym prostriedkom predchádzania nelegálnej migrácie a účinne napomáhajú predchádzaniu páchania cezhraničnej trestnej činnosti. Sú významným prvkom prevencie a zároveň majú pozitívny vplyv na verejnosť. Dňom 29. septembra 2022 Česká republika obnovila kontroly na slovensko-českých hraniciach z dôvodu zvýšenej nelegálnej migrácie a výkon spoločných hliadok opäťovne pozastavila. S cieľom odhaľovania nelegálnej migrácie vo vlakoch smerujúcich na územie Českej republiky z územia Slovenskej republiky sa od 16. novembra 2022 obnovil výkon zmiešaných spoločných hliadok príslušníkov Policajného zboru a príslušníkov Polície Českej republiky a to na železničných staniciach, vo vlakoch smerujúcich do Českej republiky. Prioritne boli kontroly vykonávané vo vlakoch smerujúcich cez Kúty a následne rozšírené aj do ďalších častí Trenčianskeho kraja. Výkon spoločných kontrol vo vlakoch má výrazný vplyv na zníženie počtu migrantov využívajúcich tento spôsobom dopravy na územie Českej republiky. Zmiešané spoločné hliadky vykonávali taktiež dohľad nad bezpečnostnou situáciou a kontrolu nelegálnej migrácie na diaľnici D2 v úseku pred výstupom z územia Slovenskej republiky do Českej republiky a aj na území Českej republiky.

Na záver stretnutia bolo dohodnuté, že 29. riadne zasadnutie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Českej republiky sa uskutoční v roku 2023 v Poľskej republike.

Poľská republika

Právnym základom každoročného zasadnutia hlavných hraničných splnomocnencov je článok 22 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou o právnych vzťahoch a spolupráci na spoločnej štátnej hranici, podpísanej 6. júla 1995 vo Varšave a platnej od 16. februára 1996.

28. riadne zasadnutie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Poľskej republiky sa uskutočnilo 7. decembra 2022 v Topoľčiankach. Stretnutia sa zúčastnili za slovenskú stranu hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky plk. Mgr. Robert Gucký, riaditeľ úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a za poľskú stranu zástupca hlavného hraničného splnomocnenca Poľskej republiky brigádny gen. Grzegorz Nniemieć.

Zástupcovia Slovenskej republiky a Poľskej republiky (ďalej len „strany“) pozitívne hodnotili činnosť a výsledky spolupráce služieb v rámci hranično-splnomocneneckého aparátu. Potvrdili, že spolupráca je uskutočňovaná na vysokej úrovni v súlade s uzatvorenými medzinárodnými zmluvami.

Strany pozitívne hodnotili spoluprácu hranično-splnomocneneckého aparátu, ktorá aj v roku 2022 pokračovala na úrovni hraničných splnomocnencov korešpondenčnou cestou a to najmä z dôvodu vypuknutia vojnového konfliktu na Ukrajine. Na úrovni pomocníkov hraničných splnomocnencov sa uskutočnili v hodnotenom období roku 2022 dve stretnutia. Na tejto úrovni prebieha pravidelná komunikácia a výmena informácií o vývoji bezpečnostnej situácie v prihraničných územiach s cieľom prijímania spoločných opatrení na predchádzanie cezhraničnej trestnej činnosti a nelegálnej migrácii.

Strany sa vzájomne informovali o opatreniach prijatých po vypuknutí vojnového konfliktu na Ukrajine, spôsobeného inváziou ruských vojsk 24. februára 2022, zameraných na zvládnutie tlaku na vonkajšiu pozemnú hranicu s cieľom chrániť životy osôb utekajúcich pred vojnou. Vymenili si informácie o súčasných počtoch štátnych občanov Ukrajiny nachádzajúcich sa na území štátov zmluvných strán. Strany diskutovali o pripravovaných opatreniach v kontexte nadchádzajúceho zimného obdobia zameraných na zvládnutie prípadnej ďalšej utečeneckej vlny z územia Ukrajiny. Strany upozornili na riziko nárastu počtu utečencov z Ukrajiny v zimnom období v dôsledku ruských útokov na ukrajinskú infraštruktúru.

Strany sa vzájomne informovali o stave a vývoji bezpečnostnej situácie na slovensko-poľskej štátnej hranici, analyzovali stav jej ochrany a vymenili si informácie o otázkach a opatreniach vedúcich k zabráneniu páchania protiprávnej činnosti.

Hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky informoval poľskú stranu o vysokom náraste sekundárnej nelegálnej migrácie na území Slovenskej republiky. V roku 2021 zaznamenala slovenská strana medziročný nárast nelegálnej migrácie o 36,6 %, pričom v roku 2022 je tento trend ešte výraznejší. Od januára do novembra 2022 dosiahla nelegálna migrácia o 602 % vyššiu úroveň ako v rovnakom období roku 2021 (nárast z 1413 na 9958). Ide o počty, ktoré výrazne presahujú stav sekundárnej tranzitnej migrácie počas tzv. migračnej krízy v roku 2015. Najväčší podiel na počte zadržaných cudzincov tvorili najmä prípady tranzitnej migrácie zo západného Balkánu. Zdôraznil predpoklad, že celková nelegálna migrácia bude v nasledujúcich mesiacoch ďalej na vzostupe vzhľadom k vysokej úrovni sekundárnej tranzitnej migrácie a pôsobení viacerých faktorov ako sú snaha opustiť krajiny pôvodu migrantov, resp. tranzitných krajín migrantov, kde je zlá bezpečnostná, ekonomická alebo environmentálna situácia, a z toho plynúca zvýšená aktivita prevádzачských sietí, spolu so stále pretrvávajúcimi pull faktormi v členských štátoch, najmä ekonomické aspekty. Slovenská republika, v snahe znížiť tlak nelegálnej migrácie, po dohode s maďarskou stranou zvýšila počty spoločných hliadok na maďarskom území na hlavných dopravných ťahoch, ako aj vo vlakoch a na železničných staniciach. Taktiež boli prijaté opatrenia na vnútorných hraniach s Rakúskom, kde v spolupráci s príslušníkmi rakúskej polície boli vykonávané kontroly na hlavnej železničnej stanici v Bratislave a vo vlakoch smerujúcich z tejto stanice na územie Rakúska.

Zástupca Hlavného hraničného splnomocnenca Poľskej republiky informoval slovenskú stranu o existujúcom migračnom tlaku najmä z bieloruskej strany. Situácia na tomto úseku hranice je stabilná aj napriek opätovnému nárastu počtu nelegálnych pokusov o jej prekročenie. V období od 1. januára do 13. novembra 2022 bolo na hraničnom úseku s Bieloruskom zaznamenaných 12 650 osôb usilujúcich sa vstúpiť do Poľskej republiky. Pohraničná stráž zadržala pri nelegálnom prekročení štátnej hranice 416 osôb a vo zvyšných 12 234 prípadoch zabránila nelegálnemu prekročeniu hraníc. Medzi identifikovanými migrantmi prevládali občania Iraku, Sýrie, Jemenu, Afganistanu a Egypta. V roku 2021 na úseku hranice s Bieloruskom bolo zaznamenaných 38 909 osôb usilujúcich sa vstúpiť do Poľskej republiky, z toho Pohraničná stráž zadržala 2 744 osôb na zelenej hranici a vo zvyšných 36 165 prípadoch zabránila nelegálnemu prekročeniu hraníc.

Ide o hybridné a inštrumentálne činnosti, nejedná sa o typickú migráciu. Štátne orgány Bieloruska a Ruska umelo vytvárajú tranzitné kanály. V tomto smere sa cudzinci vyhýbajú podávaniu žiadostí o medzinárodnú ochranu. Neistá je aj situácia na hraničnom úseku s Kaliningradskou oblasťou. V prípade balkánskej trasy, je podobne aj Poľská republika tranzitnou krajinou.

Strany sa zhodli, že súčasný trend nelegálnej migrácie je možné riešiť iba spoločným úsilím štátov Európskej únie. Je nevyhnutné klásť dôraz na zvýšenie nepriepustnosti vonkajšej hranice Európskej únie. V tomto kontexte slovenská strana uviedla, že 20. októbra 2022 vyslala 39 príslušníkov Policajného zboru do spoločných hliadok na maďarské územie, ktorí tam budú pôsobiť do 20. decembra 2022. Slovenská strana taktiež naďalej pokračuje v bilaterálnych vyslaniach príslušníkov Policajného zboru do Severného Macedónska na štátnu hranicu s Gréckom.

Poľská strana informovala, že okrem zabezpečenia úsekov vonkajšej hranice Európskej únie s Ruskom, Bieloruskom a Ukrajinou sa aktívne zúčastňuje na operáciách agentúry Frontexu a od roku 2016 pravidelne vysielala dôstojníkov a vybavenie pohraničnej stráže do Severného Macedónska na podporu zabezpečenia grécko-macedónskej hranice.

Strany poukázali aj na potrebu zefektívniť návraty do krajín pôvodu a tranzitu a to najmä väčším zapojením agentúry Frontex do ich realizácie. V snahe znížiť počty nelegálnych

migrantov prichádzajúcich zo západného Balkánu je potrebné aktívne nasadenie stáleho zboru agentúry Frontex, čo umožňujú už existujúce statusové dohody.

Naše útvary by mali vynaložiť maximálne úsilie na realizáciu posilnenej spolupráce, aby neprispeli k zvýšenému pohybu osôb cez spoločnú štátnu hranicu. Spolupráca v rámci schengenského priestoru by mala prebiehať v úzkej konzultácii medzi členskými štátmi za dodržiavania pravidiel. Je potrebné zmeniť prístup k tretím krajinám, ktoré nerešpektujú dohody o readmisii.

Počas rokovania bola zdôraznená potreba zintenzívniť boj proti prevádzacstvu a zefektívniť spoluprácu operatívnych zložiek, dbať na pravidelnú a včasnú výmenu informácií týkajúcich sa prevádzacstva a obchodovania s ľuďmi, nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania.

Strany pozitívne hodnotili aj spoluprácu v rámci výmeny informácií prostredníctvom Centier policajnej a colnej spolupráce Trstená – Chyžné a Vyšný Komárnik - Barwinek. Centrá sú nevyhnutnou súčasťou spolupráce v oblasti výmeny informácií medzi príslušnými službami, zhromažďujú a vymieňajú informácie významné pre zabezpečenie bezpečnosti, verejného poriadku a odhaľovanie trestnej činnosti v prihraničnom území. V súvislosti s vojnovým konfliktom na Ukrajine vykonávali intenzívnu výmenu informácií o aktuálnych migračných hrozbách. Spoluprácu možno hodnotiť ako efektívnu a realizovanú na vysokej úrovni, čo sa odráža aj na dobrej spolupráci a komunikácii národného koordinátora s príslušnými útvarmi a orgánmi na slovenskej strane, ako aj na poľskej strane.

Strany sa zhodli, že výkon spoločných hliadok bol aj v roku 2022 naďalej značne obmedzený ako z dôvodu protipandemických opatrení, tak aj z dôvodu vojnového konfliktu na Ukrajine, ktorý si prioritne vyžiadaval plnenie bezpečnostných a humanitárnych opatrení príslušnými zložkami oboch strán. Zdôraznili, že spoločné hliadky sú dôležitým prvkom spolupráce medzi oboma stranami, prostredníctvom ktorého sa vykonávajú preventívne činnosti na komunikačných trasách a jednoznačne majú pozitívny ohlas verejnej mienky.

Na záver sa strany dohodli, že ďalšie riadne zasadnutie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Poľskej republiky sa uskutoční v roku 2023 na území Poľskej republiky.

Maďarsko

Právnym základom zasadnutí hlavných hraničných splnomocnencov je článok 6 odsek 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou o režime a spolupráci na spoločnej štátnej hranici z 29. júna 1995, podľa ktorej sa hlavní hraniční splnomocnenci majú schádzať na riadnych pracovných poradoch raz za rok, striedavo na území oboch zmluvných strán. Posledné rokovanie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Maďarska sa uskutočnilo 1. decembra 2014 v Bratislave, pretože z maďarskej strany nebola vyvinutá iniciatíva organizovať dané stretnutie od roku 2015.

V tomto roku sa rokovanie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Maďarska uskutočnilo 7. decembra 2022 v Topoľčiankach, v rámci stretnutia s hlavnými hraničnými splnomocnencami Českej republiky a Poľskej republiky. Za slovenskú stranu sa zúčastnil hlavný hraničný splnomocnenec Slovenskej republiky plk. Mgr. Robert Gucký, riaditeľ úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru a za maďarskú stranu sa zúčastnil hlavný hraničný splnomocnenec Maďarska generálmajor Dr. János Zoltán Kuczik.

Hlavní hraniční splnomocnenci kladne vyhodnotili činnosť a výsledky spolupráce v rámci hranično-splnomocneneckého aparátu.

Vzájomne sa informovali o stave a vývoji bezpečnostnej situácie na spoločnej štátnej hranici oboch štátov. Dôležitým prvkom spolupráce a zachovania stability na spoločnej hranici aj naďalej ostáva oblasť výmeny informácií týkajúcich sa nelegálnej migrácie, ako aj ďalší rozvoj

medzinárodnej spolupráce súvisiacej s odhaľovaním a predchádzaním cezhraničnej trestnej činnosti.

Hlavní hraniční splnomocnenci potvrdili v tejto súvislosti platnosť úloh súvisiacich s prevenciou a bojom proti nelegálnej migrácii a prevádzachtvu. Zdôraznili význam spolupráce v uvedených oblastiach pre zabezpečenie bezpečnosti a verejného poriadku na úseku slovensko-maďarskej štátnej hranice.

Nelegálna migrácia môže predstavovať v európskom, ale aj v globálnom rámci bezpečnostné riziko. Strany sa informovali o stave a predpokladanom vývoji legálnej a nelegálnej migrácie na území oboch štátov v kontexte celkovej migračnej situácie v Európe, berúc do úvahy dve významné migračné trasy smerujúce zo západného Balkánu a z východnej Európy. Zdôraznili pretrvávajúcu potrebu pravidelnej výmeny štatistík, analýz a analytických informácií. K vzájomnej medzinárodnej spolupráci prispievajú aj aktivity vykonávané v rámci Európskej únie, ako aj v rámci Vyšehradskej skupiny a Salzberského fóra.

S cieľom znížiť zvýšené riziko spôsobené sekundárnou tranzitnou migráciou sa hlavní hraniční splnomocnenci opakovane operatívne stretli v priebehu roka 2022, aby mohli prijať okamžité opatrenia. Efektívnu spoluprácu, ktorá bola výsledkom týchto stretnutí vyhodnotili ako pozitívnu a nadštandardnú.

Hlavní hraniční splnomocnenci ocenili vysokú úroveň spolupráce výkonných útvarov v rámci posilneného výkonu služby a posilnených spoločných hliadok. Slovenská strana vyslala v tejto súvislosti na pomoc maďarskej strane 39 príslušníkov Policajného zboru. S cieľom ďalšej spolupráce na celom území Maďarska sa pripravuje na podpis návrh Dohody medzi Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Celosťátnym hlavným policajným veliteľstvom Maďarska o spolupráci pri vykonávaní spoločnej hliadkovej služby.

Hlavní hraniční splnomocnenci prediskutovali možnosti rozvoja spolupráce s cieľom zvýšenia úrovne bezpečnosti na úseku slovensko-maďarských štátnych hraníc. Vyzdvihli potrebu pokračovať vo vzájomnej aktívnej spolupráci operatívnych zložiek a vo výmene operatívnych poznatkov v boji proti prevádzachtvu a obchodovaniu s ľuďmi. Vyzdvihli predovšetkým pozitívny príklad dobrej vzájomnej spolupráce medzi partnerskými orgánmi v prípadoch organizovaných nelegálnych prevozov na migračnej trase smerom zo západného Balkánu.

Hlavní hraniční splnomocnenci vyhodnotili činnosť a výsledky spolupráce hraničných splnomocnencov. Potvrdili, že spolupráca medzi slovenskými a maďarskými hraničnými splnomocnencami prebieha na dobrej úrovni. V činnosti hraničných splnomocnencov sa nevyskytli žiadne vážnejšie problémy, ktoré by bolo potrebné riešiť prostredníctvom hlavného hraničného splnomocnenca. Priority služobnej činnosti boli vhodne stanovené a sú záväzné.

V súvislosti s nárastom sekundárnej nelegálnej migrácie z Maďarska, v rámci ktorej prevádzachi prevážajú nelegálnych migrantov v motorových vozidlách, bol spracovaný osobný list Hlavného hraničného splnomocnenca Slovenskej republiky zo dňa 26. mája 2023 adresovaný hraničným splnomocnencom Slovenskej republiky v Bratislavskom a Nitrianskom kraji, kde boli požiadaní o zabezpečenie zvýšeného výkonu služby, najmä na cestných hraničných priechodoch ako aj vlakoch osobnej prepravy. Na základe uvedeného listu boli vykonávané cielené policajno-bezpečnostné akcie so zapojením príslušníkov Policajného zboru v Bratislavskom, Nitrianskom, Trnavskom a Banskobystrickom kraji.

V hodnotenom období sa uskutočnili plánované stretnutia hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Maďarska. Boli zamerané predovšetkým na:

- prehľad a hodnotenie plnenia úloh prijatých hraničnými splnomocnencami na riadnych pracovných stretnutiach,
- vzájomné informovanie sa o aktuálnej situácii v oblasti nelegálnej migrácie, cezhraničnej trestnej činnosti a verejného poriadku,
- vyhodnotenie výkonu spoločných hliadok,

- vyhodnotenie spoločných policajných akcií.

Hlavní hraniční splnomocnenci konštatovali, že úlohy prijaté na pravidelných stretnutiach hraničných splnomocnencov boli splnené a posilnili úroveň vzájomnej spolupráce. Spoločné slovensko-maďarské akcie zamerané na udržiavania poriadku a bezpečnosti na spoločných štátnych hraniciach a v prihraničných oblastiach boli vykonávané na celej dĺžke spoločnej hranice. K plneniu úloh prispela aj pravidelná vzájomná výmena informácií na stretnutiach pomocníkov hraničných splnomocnencov.

Vzájomne sa informovali o plnení úloh vyplývajúcich z bilaterálnych medzinárodných zmlúv, ktoré tvoria právny základ cezhraničnej spolupráce.

Hlavní hraniční splnomocnenci vysoko ocenili fungovanie spoločných kontaktných pracovísk Čunovo – Rajka, Slovenské Ďarmoty - Balassagyarmat a Slovenské Nové Mesto – Sátoraljaújhely. Konštatovali, že ide o dôležitý a nevyhnutný prvok cezhraničnej spolupráce v oblasti zabezpečenia nepretržitej výmeny informácií medzi príslušnými službami, ako aj v oblasti readmisií a pri policajnej spolupráci.

Hlavní hraniční splnomocnenci stanovili pre rok 2023 predovšetkým tieto úlohy:

- Vzájomne si pomáhať pri kontrole vonkajších hraníc Európskej únie.
- Zabezpečiť dôsledné a plynulé vykonávanie platných medzinárodných zmlúv a dohôd.
- Pokračovať v efektívnej spolupráci operatívnych orgánov v boji proti nelegálnej migrácii a prevádzacstvu so zapojením štátov, ktoré sa nachádzajú na hlavných migračných trasách.
- Vzájomnou spoluprácou pôsobiť pri predchádzaní porušení hraničného režimu, vykonávať všetky potrebné opatrenia na riadne vyšetrenie každej udalosti a o výsledkoch vyšetrovania sa navzájom informovať.
- Vzájomne sa informovať o poznatkoch a nových skúsenostiach s osobitným zreteľom na oblasť nelegálnej migrácie, jej smerovanie, skladbu migrantov a používané formy a metódy. Pružne reagovať na vznikajúce zmeny a zosúladiť prijaté opatrenia.
- Pokračovať v organizovaní spoločnej hliadkovej služby, školeniach príslušníkov Policajného zboru, priebežne vyhodnocovať systém spoločnej hliadkovej služby v prihraničných oblastiach a výsledky kontroly neporušenosti hraničných znakov.
- Pokračovať v organizovaní spoločných policajných akcií so zameraním sa na predchádzanie a odhaľovanie nelegálnej migrácie, cezhraničnej trestnej činnosti, závažného protiprávneho konania a tým pozitívne ovplyvňovať celkovú bezpečnostnú situáciu v prihraničných oblastiach, ako aj vo vnútrozemí.
- Spoločne pracovať na zvýšení efektivity výkonu služby.

Na záver sa strany dohodli, že ďalšie riadne zasadnutie hlavných hraničných splnomocnencov Slovenskej republiky a Maďarska sa uskutoční v roku 2023 na území Maďarska.